



CZU 343.55(478)

COMBATEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN FAMILIE ÎN RAPORT CU REALITĂȚILE REPUBLICII MOLDOVA

Albert ANTOCI,

doctor în drept, lector universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

Gheorghe GRAUR,

master în drept, asistent universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

„Violența în familie” - nu este o problemă de scurtă durată, ea devine ca consecință a violenței în societate, a agresivității și a distrugerii armoniei unor cămine familiale pentru majoritatea generațiilor viitoare afectate.

Menționăm că acest studiu cercetează: 1) impactul negativ creat de acest flagel criminal, considerat ceva confidențial/personal raportat la nivel macrosocial; 2) relevă faptul că violența în familie este rezultatul/consecința altor violențe în familie. Cercetarea reiterează că violențele sunt preluate din familia „mamă” și implementate în familia „fiică” ceea ce adevărește principiul: „violența naște violență”; 3) analizează forța motrice ce generează violența în familie în sânul societății moldovenești.

Soluțiile privind combaterea violenței în familie trebuie analizate prin prisma unor standarde internaționale, globale nu doar la nivel local. Dat fiind faptul că consecințele acestei forme de fapte antisociale sunt exteriorizate în afara spațiului în care se produc, în afara statului, chiar și în afara frontierelor statelor limitrofe ale Republicii Moldova.

Problemele globale privind fenomenul combaterii violenței în familie este similar altor fenomene de anvergură (traficul de ființe umane, sărăcia, birocrăția, malnutriția, efectul de seră etc.). Astfel, se confirmă necesitatea înclinării vectorului spre impunerea respectării standardelor unanim acceptate de societate privind viziunile asupra curmării tuturor formelor de violență, în special asupra implementării principiilor internaționale de genul: „Toleranță zero față de violență”.

Cuvinte cheie: violență, probleme globale, violență în familie, combaterea violenței, realitățile sociale, Republica Moldova, standarde internaționale, etc.

LA LUTTE CONTRE LE PHÉNOMÈNE DE LA VIOLENCE DOMESTIQUE PAR RAPORTE AUX RÉALITÉS DE LA RÉPUBLIQUE MOLDOVA

Albert ANTOCI,

docteur es-droit, professeur universitaire,
Académie „Ștefan cel Mare” de MAI de la République de Moldova

Gheorghe GRAUR,

maître en droit, professeur adjoint,
Académie „Ștefan cel Mare” de MAI de la République de Moldova

„La violence en famille” - ce n'est pas un problème de courte durée, il devient une conséquence de la violence dans la société, de l'agression et de la destruction de l'harmonie dans une maison familiale pour la plupart des générations futures touchées.

Nous mentionnons que cette étude étudie: a) l'impact négatif créé par ce tueur criminel, considéré comme confidentiel / personnellement rapporté au niveau macrosocial; b) révèle que la violence domestique est le résultat / conséquence d'autres violences domestiques. La recherche réitère que la violence est tirée de la famille «mère» et incarnée dans la famille «fille», ce qui confirme le principe: «la violence élève la violence»; c) analyse la force motrice générant la violence domestique dans la société moldave.

Les solutions pour lutter contre la violence domestique doivent être analysées à la lumière des normes internationales et mondiales, pas seulement au niveau local. Étant donné que les conséquences de cette forme d'actes antisociaux sont externalisées hors de l'espace dans lequel elles se produisent, en dehors de l'État, même en dehors des frontières des États voisins de la République de Moldova.

Les problèmes mondiaux de la lutte contre la violence domestique sont similaires à d'autres phénomènes (traite des êtres humains, pauvreté, bureaucratie, malnutrition, effet de serre, etc.). Cela confirme la nécessité d'appliquer l'inclinaison standard vecteur généralement acceptée par la société sur les visions de la dissuasion à toute violence, notamment pour mettre en œuvre les principes pleinement internationaux tels que: „la tolérance zéro de la violence”.

Mots-clés: Violence, problèmes mondiaux, violence domestique, lutte contre la violence, réalités sociales, République de Moldova, normes internationales, etc.

Introducere. Problema violenței în familie la ora actuală este una care suscită atenția întregii comunități internaționale. Este un fenomen întâlnit atât în familiile bine asigurate din punct de vedere material, cât

și în cele sărace, în familiile de orice rasă și naționalitate, în fiecare oraș și în fiecare sat.

Ca urmare a desfășurării Conferinței Mondiale de la Nairobi în 1985 agresiunea față de femei, care anterior nu era tratată

drept o chestiune importantă, deoarece, pe deoparte, acesta este un fenomen dificil de depistat prin metode tradiționale, iar pe de altă parte el era considerat un aspect al vieții particulare, amestecul statului fiind tratat ca o imixtiune în viața personală, a atras într-o mare măsură atenția societății sub forma încălcării violente a drepturilor femeii prin manifestarea discriminară după criteriul de sex.

Deși au fost elaborate un șir de acte internaționale (la unele dintre ele aderând și Republica Moldova) s-a efectuat o muncă amplă prin întocmirea unor proiecte, programe, organizarea de treninguri de către O.N.G. – uri, violența în familie rămâne a fi de proporții înfiorătoare și nu întotdeauna existența ei se datorează crizei economice sau lipsei unui cadru legal adecvat.

Importanța cunoașterii stării de criminalitate ce caracterizează o societate nu mai trebuie demonstrată. Faptul că violența domestică prezintă pericolozitate atât pentru comunitatea familială cât și pentru societate în ansamblul ei, este de asemenea un lucru cunoscut [1, p. 38].

Violența domestică nu este un mit și nici un fenomen de dimensiuni nesemnificative. O întâlnim zilnic, sub forma știrilor mass-media, ne confruntăm cu ea în scene surprinse fugitiv pe stradă și uneori răzbate dincolo de zidurile prea subțiri ale apartamentelor de bloc, ca o realitate crudă, vădit ostilă, pe care nu o putem accepta dar pe care în mică măsură o putem controla ca indivizi.

Ca fenomen social violența domestică este cu atât mai periculoasă dacă nu este debătută și cunoscută, dacă nu îi sunt descifrate mecanismele interioare, cauzele și formele de manifestare și dacă nu i se caută soluțiile de răspuns optime [1, p. 7].

Violența în familie reprezintă un sistem de conduită al cărui obiectiv îl constituie exercitarea controlului și stabilirea unor raporturi de subordonare în relațiile de fami-

lie. Violența în familie constituie una dintre modalitățile cele mai dure de discriminare a femeilor pentru care, practic, nu există un mecanism de eradicare, impunitatea violenței în familie permițând transformarea agresiunii într-un model de conduită pentru bărbați în raporturile de familie, conduită pe care copii o însușesc ca pe o normă și care se reproduce din generație în generație [2, p. 35].

Violența în familie constituie orice act de violență comis în cadrul familiei de către membrii familiei. Violența în familie reprezintă o acțiune sau inacțiune a subiectului activ (agresor), îndreptată împotriva subiectului pasiv (victima) sau împotriva proprietății comune sau personale [3].

Potrivit Consiliului European – Comitetul de Miniștri, 1985, violența în familie este „orice act sau omisiune comisă în interiorul familiei de către unul dintre membrii acesteia și care aduce atingere vieții, integrității corporale sau psihologice sau libertății altui membru al acelei familii, și vatămă în mod serios dezvoltarea personalității lui/ei”[4].

Prevederi similare se regăsesc și în cadrul nomenclatorului juridic național. Autorul tinde să menționeze că sunt aspecte legislative destul de bine puse la punct, dar eficiența legii în esență se măsoară prin capacitatea implimentării acesteia în cadrul societății.

Problema Republicii Moldova privind fenomenul violenței în familie constă în lipsa continuității cadrului juridic existent, transpunerea în viață a legii nu dispune de mecanismele necesare.

Realitățile statului nostru demonstrează un lapsus fenomenal al instituțiilor sau specialiștilor competenți care s-ar ocupa de reabilitarea tuturor victimelor violenței în familie.

În sensul nomenclatorului juridic al Republicii Moldova violența în familie semnifică: – „acte de violență fizică, sexuală, psiho-

logică, spirituală sau economică, cu excepția acțiunilor de autoapărare sau de apărare ale altei persoane, inclusiv amenințarea cu asemenea acte, comise de către un membru de familie în privința altui membru al aceleiași familii, prin care s-a cauzat victimei prejudiciu material sau moral” [5, art. 2].

Prin adoptarea Legii privind asigurarea șanselor egale între femei și bărbați [6] Guvernul Republicii Moldova a realizat un pas major în crearea cadrului legal pentru asigurarea egalității de gen și constituirea unui sistem eficient de abordare a violenței față de femei. Concomitent cu sancționarea discriminării în bază de gen, această lege mai prevede și crearea Comisiei Guvernamentale pentru egalitate între femei și bărbați.

Paralel cu cadrul legal, recent în Republica Moldova au fost elaborate documente relevante privind politicile pentru abordarea inegalității de gen și violenței în familie, cel mai important fiind Programul Național de asigurare a egalității de gen pentru anii 2010 – 2015 și Planul de Acțiuni 2010-2013 pentru implementarea acestuia.

Una din prioritățile politicilor adoptate în acest domeniu rezidă în prevenirea violenței împotriva femeilor, inclusiv a violenței în familie [7, p. 19].

Sub aspect comparat reiterăm prevederile legii nr. 217/2003 a României pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, care specifică că: violența în familie reprezintă „orice acțiune fizică sau verbală săvârșită cu intenție de către un membru de familie împotriva altui membru al aceleiași familii, care provoacă o suferință fizică, sexuală sau un prejudiciu material”. Conform aceleiași legi, constituie violență în familie „împiedicarea femeii de a-și exercita drepturile și libertățile fundamentale” [8, cap. I, art. 2, alin. (2)].

Materiale și metode aplicate. În procesul studiului dat au fost utilizate următoarele metode de cercetare științifică: ana-

liza istorică, analiza sistemică, analiza logică, analiza comparativă, generalizarea, sinteza și clasificarea.

Materialele utilizate sunt: actele legislative și normative internaționale și naționale în domeniu ale Republicii Moldova, doctrina și alte materiale relevante.

Rezultate obținute și discuții. În literatura de specialitate autorii s-au expus cu privire la importanța eradicării tuturor formelor de violențe asupra drepturilor omului. Un prim pas în acest sens este racordarea prevederilor nomenclatorului juridic național la standardele internaționale.

Declarația Universală a Drepturilor Omului stipulează că „toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi” [9, art. 1] iar familia este „elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului” [9, art. 16, alin. (3)].

Convenția asupra drepturilor politice ale femeii reia principiul egalității în drepturi al bărbaților și femeilor conținut în Carta Națiunilor Unite. Această convenție recunoaște dreptul oricărei persoane de a participa la conducerea treburilor publice ale țării sale fie în mod direct fie în mod direct fie prin intermediul reprezentanților liberi aleși și de a avea acces, în condiții de egalitate, la funcțiile publice ale țării sale, dorind să acorde bărbaților și femeilor egalitate în folosința și exercițiul drepturilor politice, în conformitate cu Carta Națiunilor Unite și cu dispozițiile Declarației Universale a Drepturilor Omului. Astfel, Convenția prevede expres că „Femeile vor avea, în condiții de egalitate cu bărbații, dreptul la vot în toate alegerile, fără vor fi, în condițiile de egalitate cu bărbații, eligibile în oricare din organismele publice, constituite în baza legislației naționale, fără nici o discriminare.

La fel femeile vor avea, în condiții de egalitate, același drept ca și bărbații de a ocupa orice post public și de a exercita oricare

dintre funcțiile stabilite în baza legislației naționale fără nici o discriminare” [10, art. 1-3].

Violările grave, masive și sistematice ale drepturilor omului, comise de unele state la nivel intern, înainte și în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, au determinat o poziție comună a statelor în cadrul societății internaționale, în sensul că protecția drepturilor omului nu mai poate fi lăsată exclusiv în competența, cu caracter discreționar, a statelor, ci se impune și o cooperare internațională în materie [11, p. 8].

În 1993 Organizația Națiunilor Unite emite o declarație istorică cu privire la eliminarea violenței împotriva femeilor pe care o definește ca: „Orice act de violență bazată pe apartenența la un gen ce rezultă sau este posibil să conducă la daune fizice, sexuale sau psihologice sau la suferință, incluzând amenințările cu astfel de acte, coerciție sau depravare arbitrară a libertății, atunci când se petrec în viața publică sau privată”.

Astfel, violența domestică a devenit o problemă a drepturilor omului, a căpătat o dimensiune internațională iar actul de violență a fost „criminalizat”. Violența împotriva femeilor include violența domestică, violul, abuzul și asaltul sexual, violența pe rațiuni „de onoare”, traficul femeii, hărțuirea și urmărirea femeii, mutilarea sexuală, genitală și alte forme de mutilare, prostituția și căsătoria forțată [12, p. 6].

În Rezoluția 48/104/20.12.1993, Adunarea Generală a ONU, art. 2, se arată că violența îndreptată asupra femeii „include următoarele acțiuni chiar dacă nu se limitează la ele: violența fizică, sexuală și psihologică care se produce în cadrul familiei, inclusiv maltratări, abuzul sexual al copiilor din cadrul căminului conjugal, violența relaționată cu știrbirea dreptului patrimonial, mutilare genitală și alte practici tradiționale, nocive pentru femeie, actele de violență produse de alți membri ai familiei precum și violența

relaționată cu exploatarea”.

Definiția celei de-a Patra Conferințe Mondiale asupra problemelor Femeilor, Beijing 1995 descrie violența îndreptată asupra femeii ca orice act de violență fundamentat pe diferența de gen, care rezultă sau care poate rezulta într-o vătămare sau suferință fizică, sexuală sau psihologică a femeilor, inclusiv amenințările cu asemenea acte, coerciția sau privarea arbitrară de libertăți, indiferent dacă acestea apar în viața publică sau privată. În consecință, violența împotriva femeilor cuprinde următoarele forme, fără a fi limitată la acestea:

a) violența fizică, sexuală și psihologică ce are loc în familie, inclusiv bătăile, abuzul sexual al copiilor de sex feminin în cadrul casnic, violența legată de zestre, violul marital, mutilarea genitală a femeilor, violența extra-maritală și violența referitoare la exploatare;

b) violența fizică, sexuală și psihologică ce apare în comunitatea generală, inclusiv violul, abuzul sexual, hărțuirea sexuală și intimidarea la locul de muncă, în instituțiile educaționale și în altă parte, traficul cu femei și prostituția (forțată);

c) violența fizică, sexuală și psihologică comisă sau trecută cu vederea de către Stat, oriunde apare aceasta”.

Însăși violența, ca fenomen social, implică în sine două forme de derulare propriuzisă – violența domestică (din partea soțului/partenerului) și actele de violență produse de către alte persoane asupra femeilor în afara familiei în cadrul comunității, prima formă însă avînd loc mult mai frecvent. În confirmare, datele studiului BNS privind „Violența față de femeii în familie în Republica Moldova” arată că, fiecare a șasea femeie în vîrstă de 15-64 ani (63,4%) pe parcursul vieții este supusă unei forme de violență în familie, iar 5,9% dintre acestea în afara familiei. Dacă violența în afara familiei poartă în sine un caracter spontan, atunci violența în familie reprezintă

tă un fenomen cu caracter ciclic, care nu se oprește de la sine, sporind în intensitate și gravitate în timp [13, p. 6].

Până în anii 1970 violența domestică nu a fost privită ca o problemă ce solicita intervenția statului, ea fiind văzută ca o chestiune privată, circumscrisă la spațiul domestic. Mișcarea feministă a făcut ca această problemă să capete forța limbajului public și să conducă la responsabilizarea tuturor structurilor sociale. Astfel, violența împotriva femeii a fost identificată ca o problemă profund legată de drepturile omului.

Mișcarea sufragetelor și cea pentru reforme sociale progresiste de la sfârșitul secolului al XIX-lea au condus la schimbări legislative, punând capăt celor mai bine de 200 ani de justificare legală a agresiunii soției și incriminând această practică indiferent de comportamentul femeilor.

În Statele Unite, mișcarea femeilor agresate a apărut pe la mijlocul anilor 1970, ca o continuare a activismului social din anii 1960. Ea a atras oameni de diferite orientări politice pentru susținerea drepturilor femeilor de a se elibera de violența maritală. A fost o mișcare pragmatică care în primii ani, s-a inspirat foarte mult din punct de vedere al strategiei, din lupta pentru emancipare socială din anii 1960, din punct de vedere teoretic din mișcarea feministă [14, p. 6].

Puține dintre femeile care au organizat mișcarea feministă agresată se autosusțineau financiar. Majoritatea făceau parte din clasa muncitoare săracă. Unele dintre ele depindeau material de soții lor sau de stat, primind ajutoare sociale sau lucrând în serviciul public. Deoarece femeile care se refugiau în adăposturi sociale au apelat la stat pentru obținerea de resurse financiare sau protecție juridică, s-a demonstrat în mod repetat rolul statului în reproducerea relațiilor de dominare sau subordonare. Legiuitorii, ofițerii de poliție, judecătorii procurorii, ofițerii de probațiune și salariații din domeniul social

nu au reușit, de cele mai multe ori să își folosească capacitățile instituționale de a proteja femeile de abuzuri și de a sancționa bărbații pentru actele de violență comise [14, p. 8].

Conferința Mondială asupra Drepturilor Omului de la Viena (1993) a postulat ca drepturile femeilor și fetelor sunt „un drept inalienabil, parte integrală și indivizibilă a drepturilor umane universale”.

Peste tot în lume violența domestică împotriva femeii este o cauză importantă de deces la grupa de vârstă 15-49 ani, tot la fel de importantă ca și cancerul. Femeile abuzate prezintă un număr dublu de vizite medicale și de 8 ori mai multe utilizări ale serviciilor de sănătate comparativ cu femeile neabuzate. Majoritatea studiilor din diverse țări au arătat ca una din patru femei au trăit cel puțin un act de violență fizică și una din opt femei experimentează cel puțin un abuz de alt tip de violență domestică de-a lungul vieții.

Diferite estimări arată că în perioada 1990 – 1993 violența domestică (în special conduita violentă a soțului împotriva soției) a reprezentat principalul motiv de divorț în peste 70% din cazuri; 23,4% dintre femei au fost agresate verbal de către partenerii lor; 10% au suferit abuzuri fizice și 1,8% abuzuri sexuale [1, p. 39-40].

Violența temperată este în mod cert mai frecventă decât cea severă și extremă, 48% dintre femei declarând că au fost pâlmuite, împinse și bruscate; lovirea cu pumnul sau cu obiecte și bătaie soldată cu vătămări corporale grave.

Institutul pentru Cercetarea și Prevenirea Criminalității arată că 12,4% din totalul infracțiunilor comise prin violență în perioada 1990 – 1999 sau petrecut în mediul familial și de asemenea că, deși bărbații infractori sunt mai numeroși decât femeile infractoare, se constată o creștere constantă a numărului femeilor autor al unor infracțiuni:

În anul 1998 s-a înregistrat:
– soți uciși de soții: 12.

- soții ucise de soți: 117.
- soți vătămați corporali: 37.
- soții vătămate corporal: 72.
- soții decedate ca urmare a loviturilor cauzatoare de moarte: 7.
- soți decedați ca urmare a loviturilor cauzatoare de moarte: 0.

Datele statistice privitoare la incest ca formă de violență intrafamilială, la care sunt supuși copiii din toate mediile sociale, chiar dacă sunt parțiale și incomplete, funcționează ca semnale de alarmă. Fenomenul este cu atât mai alarmant cu cât abuzul sexual incestuos se prezintă ca act repetitiv, secret, sufocant și tăcut.

În majoritatea cazurilor victimele au între 4 și 11 ani, băieți și fete în egală măsură; 70% dintre prostituate declară că au trăit experiența incestului.

O altă realitate relevată de statistici evidențiază faptul că, alături de maltratarea prin lovire sau alte violențe, abuzul psihic și emoțional are efecte negative asupra victimelor, tentativele de suicid fiind de 12 ori mai mari în cazurile femeilor căsătorite, decât în cazurile femeilor necăsătorite [1, p. 41].

Actualmente tot mai pronunțat este ecoul proiectelor de intervenție comunitară, inclusiv în cazul Abuzurilor Domestice (Domestic Abuse Intervention Project), cu sediul la Duluth, Minnesota. Acest Proiect a fost inițiat în 1980 după ce avocații din alte orașe efectuaseră schimbări în ceea ce privește fiecare aspect al intervenției tribunalelor penale, de la distribuirea cazurilor până la darea de sentințe judecătorești.

Acest proiect a fost recunoscut la nivel național ca fiind primul proiect de reformă bazat pe reacția comunității care a negociat cu succes un acord cu cele mai importante agenții de intervenție juridică, pentru coordonarea intervențiilor acestora prin intermediul unei serii de politici și protocoale, consemnate în scris, delimitarea libertății individuale de acțiune în abordarea cazurilor

și care îi obliga pe funcționarii publici să respecte standardele minime de reacție. Realizările cele mai cunoscute ale proiectului Duluth au fost colaborarea, la începutul anilor 1980, cu poliția din Duluth pentru elaborarea unor politici cu caracter obligatoriu de efectuare a arestărilor și crearea unui program educațional pentru agresori, cu accent pe forță și control, ca scop și funcțiune a agresiunilor.

Multe din agențiile care se ocupă de prevenirea violenței domestice au adoptat ceea ce a fost mai târziu numit modelul Duluth. Proiectul a coordonat peste 600 de cursuri și seminare de instruire în Statele Unite și în cel puțin alte cinci țări. Comunitățile din Statele Unite, Scoția, Noua Zeelandă și Germania au adoptat unele aspecte ale modelului Duluth de intervenție comunitară [14, p. 4].

Pentru a înțelege obiectivele proiectelor de intervenție comunitară și modul lor de funcționare este necesar să reflectăm asupra aspectelor istorice care au condus la crearea lor. În ultimii 20 ani, militanții din mișcarea femeilor agresate din Statele Unite au demonstrat că statul are obligația de a interveni în relațiile personale, pentru a le proteja pe femei de partenerii lor abuzivi că acesta poate și trebuie să evacueze pe soții violenți din casele lor, pentru a le proteja pe femei în propriul lor cămin, că poliția ar trebui să îi aresteze pe soți pentru agresiune și că statul ar trebui să îi urmărească pe cale judiciară. Aceste transformări ale statutului legal al femeilor a reprezentat o realizare extraordinară pentru mișcarea feministă, la fel ca și acelea privind obținerea drepturilor ce țin de divorț și avort.

Raporturile, istoric inegale, de putere între bărbați și femei au condus la dominația primilor asupra femeilor și discriminarea lor în societate în general, iar violența împotriva femeilor este recunoscută drept unul dintre mecanismele sociale prin care femeile sunt

plasate într-o poziție subordonată față de bărbați [15].

Cu toate acestea, pentru prima dată în istoria luptei împotriva „agresării soției”, începută încă din 1640, mișcarea contemporană a femeilor agresate a câștigat recunoașterea publică a faptului că statul are obligația de a oferi protecție totală femeilor agresate. Fiecare stat a extins obligația și dreptul poliției de a aresta partenerii violenței. Fiecare stat a adoptat un anumit model de legi de protecție, care să permită tribunalului să evacueze partenerii abuzivi din casele lor.

Opinia publică, deși era departe de a fi complet lămurită asupra acestei chestiuni, și-a schimbat mult atitudinea, aceasta deoarece grupurile de supraveghere a activității judecătorești, proiectele comunitare de susținere juridică și adăposturi sociale pentru femeile agresate au adus în centrul atenției funcționarii publici, nereușita lor de a reacționa vizavi de violența domestică și modul din care agresorii se sustrag sancțiunilor sociale. Bărbații care își agresează partenerile nu mai pot spera că pot să apeleze la violență și să rămână imuni în fața sancțiunilor sociale; de asemenea, nici funcționarii publici care nu reușesc să reacționeze la violența domestică nu se mai pot aștepta că le va fi asigurat anonimatul [14, p. 5].

În ultimii 60 de ani, comunitatea internațională a marcat o evoluție favorabilă recunoașterii violenței împotriva femeilor în general și a violenței domestice ca un fenomen grav care afectează drepturile fundamentale ale omului la viață, siguranță, libertate, demnitate, integritate fizică și psihică. În acest context, o serie de documente internaționale recomandă statelor să ia toate măsurile de ordin politic, administrativ și financiar ce se impun pentru a preveni și combate fenomenul violenței asupra femeilor [16].

Enumerăm câteva din documentele cele mai semnificative:

- Carta Națiunilor Unite – 24 octombrie 1945 stabilește drepturile fundamentale ale omului.

- Convenția ONU privind eliminarea oricăror forme de discriminare împotriva femeii adoptată în 18.12.1979 și Protocolul opțional din 6.10.1999 reprezintă documentele fundamentale de referință pentru protecția drepturilor femeii (CEDAW).

Conferințele mondiale asupra drepturilor femeii din Mexic, Copenhaga, Nairobi și apoi Beijing au adoptat documente internaționale care subliniază necesitatea ca toate guvernele lumii să condamne violența împotriva femeii.

Platforma de acțiune adoptată la **Beijing în 1995** prevede un capitol distinct destinat măsurilor specifice pe care toate statele semnatare trebuie să le adopte în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva femeii, printre care și „adăposturi corespunzător finanțate și sprijin pentru alinarea fetelor și femeilor supuse violenței, precum și servicii medicale, psihologice și alte forme de consiliere, sprijin juridic gratuit sau cu costuri reduse, atunci când sunt necesare” (United Nations/Report of the special rapporteur on violence against women E/CN.4/1996: para125a) [16].

La nivelul instituțiilor Uniunii Europene, au fost dezbătute, elaborate și adoptate o serie de documente care recomandă statelor membre să se implice și să ia măsurile necesare pentru combaterea violenței împotriva femeilor:

1. Recomandările Consiliului Europei către guvernele statelor membre:

- 2/1990 pentru adoptarea unor măsuri sociale privind violența în familie.

- 85/2000 - „să informeze opinia publică asupra caracteristicilor specifice, gravității și dimensiunilor acestui fenomen și să sprijine măsurile care au ca scop combaterea acestui fenomen” și „să încurajeze organizarea agențiilor, asociațiilor și fundațiilor care au

ca scop ajutorarea și asistarea victimelor violenței în familie”.

5/2002 privind protecția femeilor împotriva violenței.

2. Recomandările Comitetului de Miniștri către statele membre nr. R(85)4, cu privire la violența în familie; nr. R(87)21 privind asistența victimelor și prevenirea victimizării; R(90)2 privind măsurile sociale referitoare la violența în familie;

3. Rezoluția Consiliului Europei nr. R (2007) 1582 „Parlamentele unite în combaterea violenței domestice împotriva femeilor”;

4. Rezoluția Parlamentului European din 26 noiembrie 2009 referitoare la eliminarea violenței împotriva femeilor (2010/C 285 E/07);

5. Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Council of Europe Treaty Series - No. 210/2011).

În ce privește serviciile necesare protecției și recuperării femeilor victimizate prin violența domestică, rădăcinile lor pornesc din experiența de sprijin pe care ONG-urile le-au acordat femeilor în situație de violență. Primele adăposturi pentru femei agresate au apărut prin anii 1970 în țările dezvoltate (SUA, Marea Britanie, Germania, Franța etc.), iar după 1990 și în țările Europei de Est. „În puțin peste 3 decenii, organizațiile de femei – singular și prin experiență împărtășită – nu doar au creat diverse contexte în care femeile să fie capabile să numească și să discute experiențele lor de violență, dar și să obțină o largă recunoaștere pentru o practică, anterior ascunsă, privată și normalizată” (Kelly L. and Reagan L., 2005, *Violence against women*)

Platforma de la Beijing stipulează că, în plus față de suportul pe care statul trebuie să îl ofere înființării de adăposturi, acestea ar trebui să fie bine finanțate și accesibile. Rezoluția Adunării Generale ONU 61/143

(2006) asupra intensificării eforturilor de a elimina toate formele de violență împotriva femeilor, adoptată prin consens, reafirmă obligația Statelor de a furniza protecție victimelor și stabilește că eșecul în a furniza acces la imediata protecție – în cazul în care o victimă nu poate accesa un adăpost și nu are mijloacele legale sau de alt fel de a se afla în siguranță – înseamnă o încălcare sau chiar anulare a drepturilor și libertăților lor fundamentale.

În recomandarea Comitetului pentru Drepturile Femeilor și Șanse Egale din Parlamentul European din 1986 se stipulează că ar trebui să existe un loc (pentru o familie – femeia cu copil/copii) la 10.000 de locuitori [16].

Concluzii privind studiul supus cercetării. În concluzie putem menționa cu stocism că Republica Moldova beneficiază de prevederi ale programelor internaționale, dar implementarea de facto a acestora în spațiul nostru datorită realităților sociale a Republicii Moldova este foarte complicată.

Problemele globale privind combaterea fenomenului violenței în familie raportate la realitățile Republicii Moldova sunt similare altor state în tranziție, altor state în curs de dezvoltare.

Sesizarea acestor probleme deși predomină în statele de genul Republicii Moldova dar au reacționat și alte state cum ar fi: China prin platforma Beijing, SUA etc.

Acest fapt confirmă gravitatea acestui flagel și împânzirea lui la nivel global și necesită implementarea tuturor recomandărilor palpabile pentru Republica Moldova prin luarea în calcul a factorilor regionali specifici:

- situația politică instabilă în stat;
- lipsa continuității cadrului legislativ;
- deficiența cadrului juridic existent în materia combaterii violenței în familie;
- neconcordanțele cadrului juridic național cu cel internațional;
- ineficiența instituțiilor abilita-

te cu competența combaterii fenomenului violenței în familie;

– este foarte dificilă abordarea acestor probleme din perspectiva insuficienței resurselor materiale și a celor sociale cu tentă discriminatorie (sărăcia, șomajul în rândurile forței de muncă, abandonul școlar, analfabetismul, birocrăția și discriminarea de gen)

– decalajul dintre standardele europene și cele naționale, datorită tradițiilor culturale la nivel regional;

– influența dogmelor spațiului post sovietic privind rolul femeii în cadrul familiilor patriarhale;

Menționăm ca premisa de bază trebuie să fie eliminarea factorilor care generează fenomenul violenței față de femei în familie, care sunt mai puternici decât pârghiile de soluționare propuse la nivel internațional cu impact asupra spațiului moldav.

În Republica Moldova fenomenul violenței față de femei în familie a fost mediatizat mult datorită eforturilor depuse de organizațiile internaționale și societatea civilă cu scopul de a spori nivelul de sensibilizare și pentru a îmbunătăți serviciile de protecție a victimelor. În pofida preocupărilor sporite vis-a-vis de această problemă, violența față de femei continuă să fie percepută în contextul importanței pe care o are familia ca și structură principală a societății. Din acest considerent sistemul general legal, instituțional și de politici se bazează pe conceptul de prevenire și combatere a violenței în familie. Acest fapt nu este unul surprinzător, deoarece rolurile tradiționale de gen mai persistă în societatea moldovenească și Republica Moldova nu a încetățenit încă o tradiție pe termen lung în ceea ce privește democrația și respectarea drepturilor omului.

Referințe bibliografice:

1. N. Rotariu, I. Rotariu, *Violența domestică în dreptul penal român*, Iași: Princeps Edit. 2005.
2. V. Bujor, M. Lașcu, *Violența în societatea de tranziție*. În: *Violența în societatea de tranziție: Materiale ale conf. Șt.int.* 16-17 mai 2003, Chișinău: „Tipogr. Centrală”, 2003.
3. Ordinul MMPSF nr.22 din 09.02.2012, Cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind intervenția secțiilor/direcțiilor asistență social și protecție a familiei în cazurile de violență în familie.
4. Recomandarea Nr. R (85) a Consiliului Europei cu privire la violența în familie, adoptată la 26 martie 1985.
5. Legea Republicii Moldova nr. 45 din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, În: *Monitorul Oficial* nr. 55-56 din data de 8.09.2008.
6. Legea Republicii Moldova nr. 5-XVI din 09.02.2006 privind asigurarea șanselor egale pentru femei și bărbați, În: *Monitorul Oficial* nr. 47-50/200 din data de 24.03.2006.
7. A. Sârbu, I. Axenti, *Violența împotriva femeilor în familie în Republica Moldova*, Chișinău, 2011.
8. Legea României nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie a fost publicată în *Monitorul Oficial al României, Partea I*, nr. 367 din 29 mai 2003 și ulterior a fost modificată și completată prin., (M. Of. Partea I, nr. 367 din 29 mai 2003, cap. I, art. 2(1)), Republicată în temeiul dispozițiilor art. IV din Legea nr. 25/2012 în *Monitorul Oficial al României*. nr. 365 din 30 mai 2012.
9. Declarația Universală a Drepturilor Omului. Adoptată și proclamată de Adunarea Generală a ONU prin rezoluția 217 (III) de Adunarea Generală a ONU la 10 decembrie 1948. Republica Moldova a aderat la ea prin Hotărârea Parlamentului R.M. nr.217-XII din 28.07.1990, „Tratate internaționale”, 1998.
10. Convenția nr.1952 din 20.12.1952 asupra

- Drepturilor politice ale femeii. Publicat : 30.12.1998 în Tratatul Internațional nr.1, art. 74. Data intrării în vigoare: 26.04.1993, Deschisă spre semnare și ratificare prin Rezoluția 640 (VIII) din 20 decembrie 1952 a Adunării Generale a ONU, Convenția a intrat în vigoare la 7 iulie 1954, în conformitate cu dispozițiile art.6., art.1-3.
11. C. L. Popescu, Protecția internațională a drepturilor omului-surse, instituții, proceduri”, - (Curs Universitar) / București: Editura, ALL BECK, 2000.
 12. R. Vraști, Ghid Practic de Intervenție în Criză.
 13. M. Vreșiș, A. Spătaru, Profilul femeilor victime ale violenței, Biroul Național de Statistică, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women), Chișinău, 2016.
 14. M. F. Shepard, E. L. Pence, Coordona-re reacțiilor comunitare față de violența domestică. Experiența Duluth, trad. B. Uilecan, Chișinău, 2003.
 15. Declarația privind Eliminarea Violenței față de Femei a Asambleei Generale a ONU. Ședința plenară 85 din 20 decembrie 1993, A/RES/48/104. <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm> (accesat la data de 02.12.2017).
 16. Studiu exploratoriu privind serviciile sociale pentru victimele violenței în familie, București, 2013.

Despre autori

Albert ANTOCI,
doctor în drept,
lector universitar al Catedrei
„Drept polițienesc” a Facultății Securitate
Civilă și Ordine Publică a Academiei „Ștefan
cel Mare” a MAI al Republicii Moldova
e-mail: antoci22@mail.ru
tel.: 069163943

Gheorghe GRAUR,
master în drept,
asistent universitar al Catedrei „Drept
Polițienesc” a Facultății Securitate Civilă
și Ordine Publică a Academiei „Ștefan cel
Mare” a MAI al Republicii Moldova
e-mail: g.graur@yahoo.com
tel.: 069844605

À propos de l'auteur

Albert ANTOCI,
docteur es-droit,
professeur universitaire de la chair „Droit
policier” de la Faculté „Sûreté civile et ordre
public” de l’Académie „Ștefan cel Mare”
de MAI de la République de Moldova
e-mail: antoci22@mail.ru
tel.: 069163943

Gheorghe GRAUR,
maître en droit,
professeur adjoint de la chair
„Droit policier” de la Faculté „Sûreté civile
et ordre public” de l’Académie
„Ștefan cel Mare” de MAI
de la République de Moldova
e-mail: g.graur@yahoo.com
tel.: 069844605